

Kommunur og vinnulívið

Týsdagin 7. sept. ger Palli Dalsgaard viðmerkingar til sjónarmið míni um kommunurnar og teirra møguleikar at taka lut í vinnulívnum.

Framvegis lógligt at seta partapening í virki

Tað, sum eg biði okkara umboð í javnaðarflokkinum á tingi og í landsstýri um at ansa eftir, er, at tað ikki skal eydnast tjóðveldisflokkinum og kommunumálaráðharranum at lóggeva so, at tað í framtíðini verður lógligt hjá kommunum at taka lut í vinnulívnum her á landi. Eg hugsi sjálvsagt fyrst og fremst um møguleikan at verða cigari/medeigari í vinnufeløgum t.d. partafeløgum.

Altíð rætt at svara hvørjum sitt

Eg eri fullsamdur við tær í tí, at tað ongantíð er rætt at gera so stórar fløgur, at lánini verða stórr enn, at orka er til at gjalda tey aftur. Hetta er galdandi fyri alt sunt virksemi, alment og privat.

Tað, sum eg vil mana í jørðina, er tann revinliga gremjanin um og útspillingin av øllum tí, sum ber brá av tí almenna. Eg royni at vísa á, at tað almenna í flestum førum hevur húsast frægari enn teir sokallaðu vinnulívsmenninir, sum hava dusað sær í fólksins vælvild og naivteti.

Kommunueftirlitið/kommunala ábyrgdin

Sjálvsagt skal kommunala

eftirlitið gerast ført fyrst at ráða kommununum í m.a. fløgupolitikkinum og serstakliga í lántøku, tí tað er einki at taka seg aftur í, at føroysku kommunurnar, so smáar tær eru, hava sjáldan umsiting, sum til fulnar kann ráða kommunustýrslimum í slíkum málum. Tí skal kommunala eftirlitið sjálvsagt ansa væl eftir kommununum og teirra virksemi. Men høvuðsábyrgdin og førdi kommunupolitikkurin í tí einstøku kommununi skal altíð líknast tí fólkavalda kommunustýrslimum.

Eini tað privata undir alment eftirlit

Men tað er so sanniliga eisini neyðugt, at okkurt eftirlit verður við privatu so-

kallaðu vinnulívslánum. Tað eru jú fyrst og fremst hesi, sum vit skattaborgararnir nú hefta fyrst, uttan at hava nakra sum helst ávirkan á, hvat tey vórðu nýtt til.

Ein búskapartilgur ørskapur eigur at góðtakast longur

Goði Palli, eg ivist onga løtu í, at vit báðir eru so pára samdir í tí, at eingin búskapartilgur ørskapur eigur at góðtakast longur, serstakliga nú, vit mugu ásanna, at tey óseku vórðu tey, sum komu at gjalda. Tí krevja m.a. vit báðir, at skil kemur á, so hvør Per og Pól ikki sleppur at reka okkum út av eggini, uttan at vit hardust imóti.

Vinnulívið skal aftur blomstra

Men vinnulívið eigur sjálvsagt aftur at blomstra í hesum landi, og tess fyrr fólk seta seg niður í felagsskapi at gera verkætlanir, bæði landsmyndugleikar, kommunur, fakfeløg og aðrir felagsskapir, gjarna saman við privatum, verkætlanir, sum sunnir figgingarstovnar trúgva uppa, verkætlanir, sum eru fýrar fyrst at svara hvørjum sítt, tess skjótari kemur land okkara aftur á føtur.

Tað almenna skal framvegis luttaka í vinnuni

Tí taki eg uppáftur: Latíð tað ikki eydnast afturhaldskreftum at taka møguleikarnar frá vanliga skattgjaldaranum at taka lut í vinnulívnum. Tað er framvegis ikki prógvað, at tað almenna hevur minni skil á at eiga og reka vinnulívið, enn tað privata. Tvørturímóti.

Henning Holten og strategi

Í Sosialinum leygardagin 11. sept. undirstríkar búskaparfrøðingurin Henning Holten eisini tað neyðuga, at hugt verður at samfelagnum sum eini heild. At lógð verður ein strategi - ein verkætlan - sum leggur grundarlagið undir framfarvirksemi í hesum landi. Tað hjálpir ikki bara at seta seg niður og siga, at nú hava vit bankakervið í lagi, og politikararnir skapa fortreytirnar, so nú stendur tað upp til «vinnulívið» at fara út og bjarga føroyska búskapinum.

Hetta er ikki nóg mikið. Allar góðar kreftir mugu saman fara til verka, og just tí er tað pára burturvíð í hesum døgum at lóggeva so, at so týðandi partur - tær føroysku kommunurnar - verða settar uttanfyri.

Hans Jørgensen

má konkurrere med det etablerede arbejdsmarked, således at folk, der er i beskæftigelse ikke må siges op til fordel for folk, der indgår i projektet. D.v.s. en form for løntilskud. Formålsparagraffen er, at såvel arbejdsløshedsforsikring som erhvervslivet skal have fordel af projektet. Vi har endnu ikke de store erfaringer på området, dog er der givet tilladelse til enkelte projekter.

Men det er klart, at bestyrelsen, der jo er bemandet af arbejdsmarkedets parter, har på forhånd en ret så konservativ holdning, da man ikke vil ud i en konkurrence med resterne af det etablerede arbejdsmarked, og da man mangler de nødvendige erfaringer. Men hjemmelen giver muligheder måske specielt i støtte til eksport-

fremmede tiltag, f.eks. til udvikling af færdige fabrikker, og det er relevant, da det er nødvendigt at intensivere forædlingen.

Et tiltag, som er gennemført med en vis succes har været gennemført på Handelsskolen, hvor HH elever har undervist unge arbejdsløse i EDB.

Et andet projekt, der netop er i gang i Vestmanna er, at arbejdsløshedsforsikringen giver løntilskud til arbejdsløse håndværkere til at sætte op en prototype af renskærelinje på filetfabrikken. Projektet går under navnet »Projekt Idealfiletfabrikken«.

Men det bør understreges, at der ikke i forhold til udlandet er tale om konkurrenceforvridning, da landskassen ikke finansierer ar-

bejdsløshedsforsikringen. Denne d.v.s. finansiering bliver alene varetaget af arbejdsmarkedets parter.

Vi har på finansloven i år bevilget et beløb til aktivering af ungdom mellem 16 og 26 år, og i udkastet til finansloven for 1994 har vi fordoblet bevillingen.

Det er primært tilsigtet den del af ungdommen, der lige har forladt skolen. Projekterne, der for de fleste vedkommende bliver administreret af kommunerne, har de fleste en naturbevarende karakter. Nogle af dem giver ungdommen mulighed for at prøve livet ombord på et fiskeskib. Et andet projekt går ud på, at få ca. 40 håndværkere arbejde i udlandet. Det går under navnet FDTs (Føroyar - Danmark - Tyskland -

Schweits).

I fjor fik vi aktiveret en del af vore unge arbejdsløse til at rydde op og plante nye træer i vores plantager, der næsten blev jævnet med jorden under orkanen i 1988.

I vores forsorgslov (det der svarer til en danske bistandslov) har vi også fået en aktiveringshjemmel, men må vi beklage, at vi ikke er kommet rigtig igang endnu.

Efter indførelsen af en tvungen arbejdsløshedsforsikring har vi flyttet de arbejdsløse fra forsorgsloven. Men efter 1. august 1995, da mange arbejdsløse ikke kan få dagpenge fra arbejdsløshedsforsikringen og derfor flytter tilbage til forsorgsloven, bliver problemet aktuelt.

Alt dette skyldes måske

først og fremmest, at vi ikke rigtigt er kommet over det værste chok efter vores drastiske økonomiske nedtur. Tilbage er at håbe, at vi er inde i en sundere udvikling - inden vi accepterer ledighed som et permanent samfundsproblem.

Det er så det sparsomme bidrag til dagens emne. For de andre nordiske lande, der nu igennem en årrække har arbejdet med disse alvorlige problemer, kan vores erfaring vel sagtens ikke give inspiration til nye ideer. Men vores deltagelse vil forhåbentlig give os mulighed for at blive beriget af jeres erfaringer.

